

Fangerlivet

Yngstetrinnet

Fangerlivet er én ud af i alt ni podcasts produceret af Katrine Nyland til Ilulissat Isfjordscenteret.

Fag

Tværfagligt – historie, hjemkundskab og naturfagene.

Læringsmål

- Eleverne opnår viden om livet som fanger- og fiskerfamilie i 1950/60erne i Ilulissat.
- Eleverne opnår særlig viden om Isfjordens betydning for børnene, der voksede op den gang.
- Eleverne træner deres færdigheder i kommunikation og samarbejde.

Organisering

Vi anbefaler, at eleverne arbejder parvis eller enkeltvis. Afhængigt af, hvad der passer bedst til den enkelte elev, og hvilke kompetencer der skal udvikles. Vær opmærksom på, at det ikke nødvendigvis er ens bedste ven, man arbejder bedst sammen med. Samarbejde mellem eleverne handler om netop samarbejde og ikke kun samvær.

Vejledning til Book Creator bogen

Book Creator bogen *Fangerlivet* er en elevbog, der knytter sig til podcasten *Fangerlivet*. Podcasten varer 4:22.

Forløbet er tilrettelagt med fokus på elevernes undersøgende, eksperimenterende og skabende tilgang til læring.

Forløbet omfatter tre trin:

- Arbejdet før der lyttes til podcasten.
- Lytning og arbejde med podcasten.
- Efterarbejde med tema og viden fra podcasten.

Start med at lytte til podcasten, før den præsenteres for eleverne.

Side til side vejledning – Book Creator bogen ”Fangerlivet”

Velkommen til Isfjordscenteret side 4-7

Eleverne møder Isfjordscenteret i to billeder, der viser henholdsvis sommer og vinter.

I klassen kan I tale om:

- Hvad Isfjordscenteret er.
- Hvordan der ser ud omkring Isfjordscenteret.
- Forskellen på sommer og vinter.
- Hvordan der er forskel på sommer og vinter, der hvor I bor.

Kort Ilulissat side 8-9

Se på kortet og tal om hvor Ilulissat ligger. Tal om hvor mange mennesker der bor i Ilulissat. Tal også om hvor mange mennesker der bor i den by eller bygd I bor i.

Her bor jeg side 10-11

Eleverne ser en del af et verdenskort.

Eleverne skal flytte den røde markør ned på kortet og vise, hvor de bor.

Markøren findes i den hvide kasse og skal trækkes ned på kortet.

I klassen kan I tale om:

- Forskelle og ligheder mellem Ilulissat og jeres by eller bygd.

Fiskeri i Isfjorden side 12-13

På side 12 ser eleverne et billede fra 1925 af fiskeri ved iskanten.

I klassen kan I tale om det, de ser på billedet. Lad dem gå i detaljer f.eks.

- hvor mange mennesker er der?
- hvad laver mændene og hvad laver kvinderne?
- hvordan transporteres fangsten hjem?
- en mor bærer et barn på armen. Hvor i billedet er hun?
- to hunde ved en jolle. Hvor i billedet er de?

På side 13 ser eleverne to billeder, der viser hvordan det foregår i dag.

I klassen kan I tale om de markante forskelle der er på fiskeri ved Isfjorden dengang og nu.

Skriv eventuelt nøgleord på tavlen om det I har talt om.

På begge sider er der en faktaboks. Her skriver eleverne de nøgleord ind, som I taler om i klassen. Faktaboksene kan eleverne bruge til opgaven **Mit opslagsværk** på side 20-21.

Lyt og fortæl side 14-15

Eleverne skal nu lytte til podcasten *Fangerlivet*. De starter podcasten ved at klikke på billedet på side 14.

Inden eleverne lytter til podcasten, kan du give en kort intro til podcastens indhold.

Podcastens indhold

Mikkel fortæller:

- at han er født i 1940 og vokset op i en fangerfamilie i Ilulissat.
- at siden han var 12 år har arbejdet som fisker og derfor har et særligt forhold til Isfjorden.
- at hans far var både fanger og fisker, og der var ikke tvivl om at han skulle være det samme. De eneste muligheder der var.
- at hundene, som dengang gik frit omkring, var det allervigtigste. Fra 10-års alderen passede han familiens hunde om sommeren.
- om at være tæt sammen med sin far og hvordan han lærte ham og hans brødre om at livet som fisker på Isfjorden kan være farefuldt, hvordan man fiskede ved håndkraft, selv fjernede indvolde og skar fiskene ud.
- om isen, der i alt slags vejr lige så stille driver ud mod havet. Ved fuldmåne, hvor strømmen er stærkere, skubbes den hurtigere.
- om hvordan fiskerne plejede at måle, hvor langt isen på Isfjorden flyttede sig i løbet af et døgn. "Flytningen" kaldtes det.
- om vigtighed af at holde øje med *flytningen*, så de kunne nå at flytte deres ting (fangstredskaber), så de ikke blev revet med af strømmen.
- om at Ilulissat fjorden (Isfjorden) ligger dybt i hans hjerte.

Det anbefales at lade eleverne lytte parvis eller i mindre grupper.

Lad eleverne bruge nogle minutter på at tale om det, de har hørt.

På side 15 skal eleverne lave små lydoptagelser hvor de fortæller om podcasten. Billederne på siden kan hjælpe dem med at huske det, de har hørt.

Indspilning af lydoptagelse se instruktion 1 [her](#).

Optagelsen ligger nu som et lille lydikon. Ikonet kan placeres, hvor man ønsker det. Man kan lytte til optagelsen igen og igen.

Opsamling i klassen

Det anbefales at tage en fælles snak i klassen, når arbejdet med side 14-15 er færdigt. I klassen kan I tale om:

- det eller de billeder de valgt til deres lydfortælling og begrundelsen herfor.
- begreber og nøgleord som eleverne har mødt i podcasten.

Du kan hente inspiration til samtalen herunder.

Til nogle af begreberne er der lavet opgavesider i Book Creator-bogen.

I kan eventuel indsætte flere sider selv til andre samtaleemner, begreber og nøgleord.

Begreber og nøgleord

- **Fanger** – en fanger er en der lever af fangst i Grønland. Fangst er både jagt og fiskeri. Fangsten er hovedsageligt fisk, og der fiskes især efter én art, hellefisken. I podcasten fortæller Mikkel om at han er vokset op i en fanger- og fiskerfamilie. Hent inspiration [her](#).

Der var ingen tvivl om, at når Mikkel blev stor, skulle han være fanger. Hvorfor?

Hvor gammel var han da han begyndte at fiske med sin far og sine brødre?

Hvilken fisk fanger de især?

- **Hundene** – for at komme ud til fangstpladserne og bringe fangsten hjem, var slædehundene det vigtigste. I dag er alle hundene tøjret og foderet er ofte færdiglavet tørfoder, men da Mikkel var barn, gik de frit omkring og blev fordret med frisk fisk ved havnen. Dyrlægens anbefalinger til fodring af slædehund.

Hvor og med hvad blev Mikkels hunde fodret?

Hvorfor skal hundene siden 1954 gå i snor?

- **Kælver** – når isblokke ved gletsjerkanten falder i havet på grund af tyngdekraften kaldes det *kælvning*. Man kan sige gletsjeren ”føder” isfjelde og iskosser. Når Semeq Kujalleq kælver og isen presses ud i Isfjorden, må fiskerne tage særlige forholdsregler.

Hvilke forholdsregler måtte fiskerne tage især ved fuldmåne?

- **Fuldmåne** – det er fuldmåne ca. én gang om måneden. Månens faser er bestemt ud fra månens placering mellem Jorden og Solen. Når jorden ligger mellem solen og månen, er månen fuldt oplyst af solen, man siger den er *fuld*. Ved fuldmåne er der ekstra kraftigt tidevand og dermed en stærkere strøm, der får isfjeldene til at drive hurtigere mod havet.

Hvad er det modsatte af fuldmåne?

Mikkel på arbejde side 16-17

Nu er det tid til at se lidt nærmere på det job, som Mikkel har haft hele sit liv.

Sammen med eleverne skal I nu rense og ordne en fisk. Lad eleverne tage billeder undervejs. Billederne sættes ind i bogen.

Eleverne laver efterfølgende små lydoptagelser, hvor de fortæller om processen.

Hundene side 18-19

Eleverne skal læse teksten på side 18.

Når man har hunde, har man også ansvar for at passe hundene og sørge for, at de er raske og har det godt. Hundene skal have meget mad for at kunne arbejde og trække en slæde og samtidigt kunne holde varmen i det kolde arktiske klima. Om sommeren skal hundene bruge mad til at komme sig efter vinterens skader og til at fælde gammel pels og danne ny pels.

De skal læse side 38 og 39 i [Qimmeq](#). De kan også vælge at få læst siderne op ved at klikke på *læs for mig*. De åbner bogen ved at klikke på Book Creator-ikonet.

På side 19 skal de svare på spørgsmålene i boblerne. Lad eventuelt eleverne komme med mundtlige svar. Skriv svarene op på tavlen og lad eleverne skrive dem ned eller optage dem som lydfiler i bogen.

På fisketur side 20-21

Eleverne skal nu forestille sig, hvordan det er for Mikkel og hans familie at leve som fangere. De laver en tegning af Mikkel der fisker i Isfjorden sammen med sin far og sine brødre.

Eleverne tager et billede af tegningen og sætter det ind i rammen.

Efterfølgende optager eleverne en lydfil, hvor de fortæller om deres tegning.

Indspilning af lydoptagelse og indsættelse af billeder se instruktion 2 og 3 [her](#).

Mit opslagsværk side 22-23

På siderne skal eleverne lave sætninger eller små historier med nøgleordene og begreberne, som I har gennemgået. De kan skrive dem ind, indtale dem som lydfil eller tegne en tegning og sætte billedet ind.

Indspilning af lydoptagelse og indsættelse af billeder se instruktion 2 og 3 [her](#).

Drømme side 24-25

I historien hører eleverne, at Mikkel altid har drømt om at blive fanger.

Som afslutning skal eleverne nu fortælle om deres drømme. De skal fortælle om, hvad de drømmer om at arbejde med, når de bliver voksne?

Eleverne finder billeder eller laver tegninger af deres drømme her på siden.

Efterfølgende optager de lydfiler og fortæller om deres drømme.

Indspilning af lydoptagelse og indsættelse af billeder se instruktion 2 og 3 [her](#).

Evaluering

Eleverne viser deres produkter for klassen.

Sørg for at rammerne for feedback er positiv kritik. Eleverne skal støttes i at tage stilling til: hvad er godt – hvad kan eventuelt gøres bedre. Få mere inspiration [her](#).

Det er ikke nødvendigvis med henblik på at de skal lave nye produkter, men snarere at eleverne opdager og arbejder med denne positive kritik.

Hvis du vil arbejde med nogle af de andre podcasts fra Isfjordscenteret, kan det give mening at gemme elevernes Book Creator bog, så arbejdet med den, kan benyttes igen.

Ønsker du, at eleverne skal gøre brug af klassens feedback, kan du vælge at afsætte tid til at arbejde videre med produkterne. Således at de kan bruge hinandens feedback, og ændre i deres produkt.

Kolofon

Podcasten *Fangerlivet* er udviklet af Isfjordscenteret i Ilulissat.

Undervisningsmaterialet til Podcasten *Fangerlivet* er udviklet af Lotte Brinkmann og Daniella Maria Manuel, Anholt Læringsværksted med sparring fra Leg med IT.

Elevbogen i Book Creator er udviklet af Rikke Falkenberg Kofoed fra Leg med IT.

[Qimmeq-projektet](#) er udviklet af Ilisimatusarfik og Københavns Universitet.

Børnefagbogen [Qimmeq – kalaallit qimmiat qimuttoq - den grønlandske slædehund](#) er udviklet af Anne Katrine Gjerløff. Ilisimatusarfik og Statens Naturhistoriske Museum.

Undervisningsmaterialet *Fangerlivet* er udgivet under en Creative Commons kreditering-licens CC:BY.

Materialets tekster, opgaver og billeder må deles, gengives og bearbejdes, når blot man krediterer ophavet '*Fangerlivet* by Isfjordscenteret Ilulissat'.